

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הביטוח והגביה

פרטי החוזר:

תאריך: 12.9.2021

חוזר כללי: 48 /09

חוזר ביטוח: 1382

חוזר מעבידים: 1440

נושא: קביעת מעמד

תת נושא: מעמד בעלי שליטה בחברה בע"מ

שם החוזר: שינוי מעמד בעלי שליטה בחברה בע"מ משכיר לעצמאי

תכני החוזר:

- 1..... מטרת החוזר
- 1..... פתח דבר
- 2..... הגדרות
- 2..... קריטריונים
- 4..... הוראות לביצוע
- 5..... חריגים
- 5..... דגשים
- 6..... רשימת תפוצה
- 7..... נספחים

מטרת החוזר

דרכי ההתמודדות במקרים בהם בעלי שליטה בחברה בע"מ המדווחים כשכירים בחברה שלהם אינם משלמים דמי ביטוח באופן עקבי ושיטתי.

פתח דבר

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הביטוח והגביה

בעבודתנו השוטפת אנו עדים לתופעה בה מבוטחים מתאגדים במסגרת חברה בע"מ, מסתתרים מאחורי האישיות המשפטית הנפרדת של החברה ומתחמקים מתשלום דמי ביטוח, הן בגינם והן בגין יתר עובדי החברה.

מאחר שאין מניעה משפטית מלהפוך במקרים מסוימים את בעלי השליטה בחברה מעובדים שכירים לעובדים עצמאיים, וכדי להתמודד עם התופעה, גובשו כללים לביצוע שינוי מעמד יזום.

יצוין, כי ההלכה הפסוקה שנקבעה בפס"ד גרוסקופף ובפסקי הדין שבאו לאחריו מתנים את קביעת מעמדו של בעל מניות כעובד שכיר, בין היתר, בכך שמשולמים בפועל דמי ביטוח. מכאן בעלי מניות בכלל ובעלי שליטה בפרט שאינם משלמים בפועל למוסד לביטוח לאומי את דמי הביטוח וזאת באופן עקבי, ממושך ושיטתי – ניתן להפוך מעמדם לעובדים עצמאיים.

בתוקף: 1.1.2009

הגדרות

- **בעל שליטה:** כהגדרתו בסעיף 32 לפקודת מס הכנסה: "מי שמחזיק, במישרין או בעקיפין, לבדו או ביחד עם קרובו באחת מאלה:
 - א. ב-10% לפחות מהון המניות שהוצאו או ב-10% לפחות מכוח-ההצבעה;
 - ב. בזכות להחזיק ב-10% לפחות מהון המניות שהוצאו או ב-10% לפחות מכוח ההצבעה או בזכות לרכשם;
 - ג. בזכות לקבל 10% לפחות מהרווחים;
 - ד. בזכות למנות מנהל;"
- **קרוב:** כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודת מס הכנסה הנו: "בן זוג, אח, אחות, הורה, הורי הורה, צאצא וצאצאי בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה".
- **פקיד מוסמך:** פקיד מעבידים ו/או פקיד ביטוח וגביה שעבר הכשרות בנושא יחסי עובד ומעביד

חוזר זה מתייחס אפוא למי שמוגדר בעל שליטה בחברה בע"מ, לרבות עובדי חברות משפחתיות, ולרבות חברת יחיד (אשר היחיד משמש בה הן כבעל המניות והדירקטור והן כ"עובד" היחיד של החברה).

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

קריטריונים

להלן המקרים בהם יתבצע שינוי המעמד:

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הביטוח והגביה

1. חברה פעילה עם חובות מעל 12 חודשים:

שינוי המעמד של בעלי השליטה בחברה מעובדים שכירים לעובדים עצמאיים יבוצע בכל מצב בו החברה בבעלותם נושאת חובות מעל ל-12 חודשים. נדגיש, כי הוסרה ההגבלה שהיתה לפיה שונה מעמד המעסיק לעובד עצמאי כשבתיק המעסיק דווח על בעל חברה יחיד בלבד – קרי: שינוי המעמד יבוצע ללא קשר למספר העובדים המדווחים בחברה.

תנאי לביצוע שינוי המעמד הוא, שהפקיד המוסמך שלח לבעלי השליטה בחברה מכתב התראה המצ"ב כנספח לחוזר בו הוא מודיע להם על הכוונה לשנות מעמדם מעובדים שכירים לעצמאיים אם לא יסדירו את חובם בביטוח הלאומי בתוך 14 ימים.

הערה: הנוהל יופעל גם במקרים בהם תשלומי דמי הביטוח נעשים לסירוגין ומסדר זקיפה על חוב ישן עולה, כי החובות נושאים פיגור מעל 12 חודשים.

דוגמא:

שלושה בני משפחה ייסדו חברה בע"מ בתאריך 1.1.07 והחלו לדווח על העסקת 15 עובדים. האב מחזיק ב-90%, אישתו ב-1% ואח האב ב-9%. מאז פתיחת תיק הניכויים ועד היום לא שילמו דמי ביטוח חרף מכתב ההתראה שנשלח אליהם. החוב שנצבר עולה על 12 חודשים, ועל כן יש להפוך את בני המשפחה לעובדים עצמאיים החל מתאריך 1.1.07, ולבטל מעמדם כשכירים בחברה. 12 העובדים הנותרים, המדווחים כשכירים אך אינם בעלי מניות - יישארו במעמד של שכירים. יוזכר, כי אמנם האישה והאח מחזיקים בפחות מ-10% מהמניות, אך יחשבו עפ"י הגדרת בעל שליטה כיחידה אחת, ולכן שלושתם הנם בעלי שליטה בחברה במישרין. (יש לשים לב! גם אם בני המשפחה עובדים בחברה ואינם מחזיקים במניות – גם כן ישונה מעמדם לעצמאיים).

2. חברה לא פעילה – בתוך 7 שנים מהסגירה:

שינוי המעמד יבוצע גם אם מדובר בחברה אשר סגרה את תיק הניכויים שלה, ואין לה יותר תיק ניכויים פעיל, זאת בתנאי שלא חלפו 7 שנים מיום הסגירה שלה, והפקיד המוסמך שלח לבעלי השליטה בחברה מכתב התראה בו הוא מודיע להם על הכוונה לשנות מעמדם מעובדים שכירים לעצמאיים אם לא יסדירו את חובם בביטוח הלאומי בתוך 14 ימים.

המשך הטיפול בחוב לאחר שינוי המעמד:

שינוי מעמד בעלי השליטה משכירים לעצמאיים יאפשר לנו התמודדות יעילה יותר מולם, כגון ביצוע של קיזוזים מקצבאות, והטלת עיקולים ופעולות הוצאה לפועל על הנכסים הפרטיים שלהם.

הפקיד יחייב את בעל השליטה גם אם מוצא שאין כרגע מקור גביה כלשהו שניתן לגבות את החוב. החוב של בעל השליטה יטופל בסניף בו כתובת מגוריו של בעל השליטה

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

הוראות לביצוע

אופן טיפול הפקיד המוסמך:

הפקיד המוסמך יקבל מעת לעת רשימה שתישלח מאגף הביטוח והבריאות, ובה פירוט בעלי שליטה בחברות המיועדים לשינוי מעמד יזום לעובדים עצמאיים. האגף ייתן עדיפות לשינוי המעמד בחברות, אשר באופן שיטתי פותחות וסוגרות חברות, ומותירות חובות ו/או חברות אשר מיום התאגדותם אינן משלמות דמי ביטוח. בנוסף, יוכל הפקיד ליזום בעצמו שינוי מעמד ובלבד שקיבל את אישורו של מנהל התחום, אשר לפי הצורך יתייעץ עם אגף הביטוח והבריאות.

(1) שינוי המעמד יתבצע על ידי הזנת עיסוק עצמאי. בחלון העיסוק יציין הפקיד בשדה שיוקצה לכך כי מדובר בקביעה לבעל שליטה בחברה. הזנת שדה זה תגרום להיווצרות עצירת חישוב מיטבית מיום תחילת העיסוק ללא הגבלה, כדי למנוע מצב ששומות, אשר יגיעו בעתיד, יגרמו להפרשים בדמי ביטוח (במקרה שתתקבל שומה – תיווצר מטלה כמקובל, והפקיד יידרש לטפל בשומה באופן ידני).
כמו כן, יש לרשום במסך הודעות (מסך 120 בגלש ומסך 124 בעסק על השינוי).

(2) תאריך הרישום כעצמאי יקבע עפ"י תגובתו של בעל השליטה לפניה.

(3) הפקיד המוסמך ישנה את מעמד בעל השליטה מעובד שכיר לעובד עצמאי לפי השכר שדווח בטופס 126 (בשלב הראשון תישתל הערה במסך לבן כי מדובר "בבעל שליטה עצמאי". בהמשך יהיה קוד מיוחד לבעלי עיסוק זה)

דוגמא:

קיימים נתוני שכר כי בעל שליטה מסוים בחברה דווח כשכיר לפי ההכנסות הבאות:

שנת 2004	80,000 ₪	שנתי
שנת 2005	80,000 ₪	שנתי
שנת 2006	100,000 ₪	שנתי
שנת 2007	150,000 ₪	שנתי

כיום אנו נוכחים לדעת שמאז שנת 2006 לא שולמו דמי ביטוח. בעקבות שינוי המעמד היזום, אנו נחייב אותו כעצמאי לפי הכנסה של 100,000 ₪ בשנת 2006, ולפי הכנסה של 150,000 ₪ בשנת 2007 (הכנסה אחרונה זו תקודם גם לשנה השוטפת).

(4) אם אין נתוני שכר כלל, הזנת עיסוק עצמאי תהיה לפי בסיס המינימום לעצמאי - 25% השכר הממוצע.

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

חריגים

חיוב כעצמאיים גם כשהחוב פחות מ-12 חודשים:

במצב בו יש לחברה חוב שפחות מ-12 חודשים, ניתן להפוך את בעלי השליטה כעצמאיים, וזאת לפי שיקול דעת של הפקיד, ובהמלצת מנהל התחום. למשל: מבוטח אשר פותח וסוגר חברות בפרקי זמן קצרים או שפותח חברות מדי מספר חודשים מבלי לשלם.

מקרים בהם קיים דוח אי העסקה למעט חודש בודד של העסקה (או יותר)

במקרים בהם מוגשים דוחות אי העסקה בשנה מסוימת למעט חודש בודד של העסקה (או יותר – בהתאם לנסיבות) וההכנסה המדווחת גבוהה באופן קיצוני – הדבר מאפיין התנהגות של עובד עצמאי ולכן יבוצע שינוי המעמד בהתאם. למשל: בעל שליטה הגיש דוחות אי העסקה לחודשים ינואר עד נובמבר 2008 ובחודש דצמבר דווח כשכיר לפי 240,000 ₪.

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

דגשים

לתשומת לבכם:

- (1) איתור בעלי השליטה יתבצע בשאלתת "עסק" ובמערכת בי.די.אי. BDI .
- (2) בנוסף לכללים שנקבעו, אנו פועלים לתיקון חקיקה לפיו נוכל לייחס את כל חובות החברה לבעלי השליטה, ולא רק את החוב של בעלי השליטה עצמם.
- (3) אם הנכם נתקלים תוך כדי העבודה בנושא, במקרים בהם יש חשש מבוסס לקיומו של היבט פלילי, יש לפעול בהתאם להנחיות בנושא.
- (4) אם קיים מידע שיש אדם נוסף שהוא בעל שליטה בחברה בעקיפין, אף על פי שלא מחזיק במניות בפועל- ייחשב גם הוא כבעל שליטה, ונשנה את מעמדו לעצמאי.
- (5) אם הוגש ערעור לביה"ד על מקרה בו הפכנו בעל שליטה לעובד עצמאי – יש ליידע בכך את אגף ביטוח ובריאות ואגף מעבידים.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הביטוח והגביה

6) במידה שבעל השליטה מקבל גמלה שזכאותה נוצרה בתקופה בה דווח כשכיר בחברה ומעמדו שונה לעצמאי בדיעבד – אין בשלב זה לבצע ביקורת גביה חדשה (אשר ייתכן והייתה שוללת ממנו הזכאות לגמלה). יחד עם זאת, ניתן יהיה לבצע קיזוזים מהגמלה על חשבון החוב שיווצר לו בתיק העצמאי.

חשוב! **לעניין שכר עידוד** – אנו בוחנים אפשרות שהחייבים שיווצרו כתוצאה משינוי המעמד לא יובאו בחשבון בחצי שנה ראשונה בגל"ש, ויופחתו מהחובות בתיקי המעסיקים.

חוזר זה מבטל חוזר משותף לביטוח ולמעסיקים שכותרתו " פתיחת תיק עצמאי על סמך מידע על חובות חברה" מיום 27.11.00 .

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

רשימת תפוצה

נמענים לביצוע: פקידי מעבידים / ביטוח וגביה

העתק לידיעה: מנהלי סניפים, מנהלי תחום ביטוח וגביה

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

מכתב התראה

המוסד לביטוח לאומי

סניף.....
תאריך:.....

לכבוד
מר ישראל ישראלי
חברת.....
רחוב.....

התראה לפני שינוי מעמד

- 1) ברצוננו להביא לידיעתך, כי על פי המידע שבידינו החברה שהנך נמנה עם בעליה אינה משלמת באופן עקבי את דמי הביטוח ו/או כלל אינה משלמת את דמי הביטוח כמתחייב מכוח חוק הביטוח הלאומי.
- 2) אי תשלום דמי הביטוח למוסד לביטוח לאומי כאמור לעיל, מקנה למוסד לביטוח לאומי את מלוא הזכות לשנות את מעמדך מעובד שכיר של החברה לעובד עצמאי באופן כזה שלא תוכל עוד להסתתר מאחורי האישיות המשפטית הנפרדת של החברה.
- 3) בטרם נבצע שינוי מעמד זה, ובדיעבד, אשר יקנה לנו בין היתר האפשרות להפעיל כנגדך באופן איש פעולות אכיפה והוצאה לפועל, לרבות קיזוזי גמלאות שהנך מקבל מהמוסד לביטוח לאומי, אנו נאפשר לך הזדמנות אחרונה להסדיר את חוב חברתך למוסד לביטוח לאומי.
- 4) במידה שלא תענה לדרישתנו זו תוך 14 ימים יבוצע שינוי המעמד.
- 5) אין באמור במכתבנו זה או במה שאינו אמור מכדי לפגוע בזכות ו/או טענה נוספת נגד חברתך ו/או נגדך לרבות בדיקת היבטים פליליים בהתנהגות המצוינת לעיל.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל הביטוח והגביה

בכבוד רב,

מנהל תחום ביטוח וגביה